EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2014.6.2.
COM(2014) 312 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB kerethatározat tagállami végrehajtásáról

TARTALOMJEGYZÉK

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB kerethatározat tagállami végrehajtásáról

1. Bevezetés ... 3
1.1. A kerethatározat célja és hatálya ... 3
1.2. Az alapvető jogokra vonatkozó biztosítékok ... 4
1.3. A kerethatározat fő elemei ... 4
1.4. Az átültetés helyzete, és a végrehajtás elmulasztásának következményei ... 5
2. A kerethatározat tagállami végrehajtásának értékelése ... 6
2.1. A beérkezett átültető jogszabályok előzetes értékelése ... 6
2.2. A kerethatározat kiválasztott alapvető rendelkezéseinek értékelése ... 7
2.2.1. Az ítélet fogalmának meghatározása ... 7
2.2.2. A külföldi büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozó követelmények ... 7
3.2.2. Megegyező hatály ... 8
2.2.3.1. Tárgyalást megelőző szakasz ... 9
2.2.3.2. Tárgyalási szakasz ... 9
2.2.3.3. A büntetőítélet végrehajtásának szakasza ... 10
2.2.4. Elegendő adat beszerzése korábbi büntetőítéletekre vonatkozóan ... 10
3. Következtetés ... 11

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB kerethatározat tagállami végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

1.1. A kerethatározat célja és hatálya

A kölcsönös bizalomra épülő, valódi jogérvényesülési térségben az Európai Unió intézkedéseket hozott annak érdekében, hogy Unió-szerte biztosítsa a polgárok védelmét a bűncselekményekkel szemben, ezzel egyidejűleg biztosítva, hogy tiszteletben tartsák azoknak a polgároknak a jogait, akik sértettként vagy terheltként büntetőeljárás részesévé válnak.

Az Európai Unióban, amelyen belül az emberek szabadon mozoghatnak és letelepedhetnek, a valódi jogérvényesülési térség fenntartására és fejlesztésére irányuló, említett célkitűzés szükségessé teszi, hogy az egyik tagállamban elmarasztalt személyekkel szemben kiszabott ítéleteket a jövőbeni bűncselekmények megelőzése céljából a többi tagállamban is figyelembe vegyék. Ha azonos elkövető újabb bűncselekményt követ el, akkor – az eljárás tisztességességének megőrzése mellett – ezt a magatartási tényezőt az új büntetőeljárás keretében is figyelembe kell venni.

Ugyanis az Európai Unión belüli hatékony igazságszolgáltatás – így a bűncselekmények áldozatainak védelme – érdekében valamennyi tagállamnak olyan szabályozással kell rendelkeznie, amely a büntetőeljárás mindegyik szakaszában figyelembe veszi, hogy az adott személy első ízben követett-e el bűncselekmény vagy pedig már elítélték egy másik tagállamban. Az új büntetőeljárás hatékony lefolytatása – különösen az előzetes letartóztatásra vagy az óvadékra vonatkozó körültekintő döntések – szempontjából lényeges, hogy értékelni lehessen az elkövető bűnügyi múltját, és az ítélethozatalkor valamennyi információ rendelkezésre álljon.

A fentiek alapján került sor az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről szóló, 2008. július 24-i 2008/675/IB kerethatározat meghozatalára. E kerethatározat lehetővé teszi, hogy az egyik tagállam igazságügyi hatóságai figyelembe vegyék a más tagállamok bíróságai által meghozott, jogerős büntető ítéleteket. A jogszabály meghatározza, hogy az említett hatóságok mely feltételek mellett veszik figyelembe az ugyanezen személlyel szembeni, más tagállamokban, eltérő cselekmények alapján hozott korábbi büntetőítéleteket. A tagállamoknak az új büntetőeljárás keretében gondoskodniuk kell arról, hogy a másik tagállamban hozott korábbi büntetőítéletet a korábbi nemzeti büntetőítéletekével megegyező szabályok szerint, kellően figyelembe vegyék.

E kerethatározat a büntetőítéletek nemzetközi érvényességéről szóló, 1970. május 28-i Európa tanácsi egyezmény[1] 56. cikkében előírt, a büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozó rendelkezések helyébe lép az azon tagállamok közötti kapcsolatokban, amelyek részes felei a nevezett egyezménynek. A korábbi büntetőítéletekre vonatkozó információk az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Információs Rendszer (ECRIS) útján szerezhetők be.[2]

E jelentés célja, hogy előzetes értékelést adjon a Bizottsághoz mostanáig beérkezett tagállami átültető jogszabályokról.

2014. december 1-jétől – vagyis a Lisszaboni Szerződésbe foglalt ötéves átmeneti időszak lejártával – az Európai Bíróság igazságügyi jogköre és a Bizottság kötelezettségszegési eljárások indítására vonatkozó jogköre maradéktalanul alkalmazandóvá válik a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés terén a Lisszaboni Szerződést megelőzően keletkezett uniós vívmányokra.

1.2. Az alapvető jogokra vonatkozó biztosítékok

Az 1. cikk (2) bekezdésben és a (12) preambulumbekezdésben megállapítottak értelmében a kerethatározat tiszteletben tartja az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében elismert és az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: a Charta) is tükröződő alapjogi elveket.

Egyes tagállamok ezzel összefüggésben végrehajtó jogszabályaikban kifejezetten utalnak az alapvető jogok és az európai uniós jog alapjogi elveinek megóvására, a korábbi büntetőítéletek új büntetőeljárásokban történő figyelembevételekor. Egyes tagállamok kizárólag olyan esetekben zárják ki a büntetőítélet figyelembevételét, amikor ésszerű okok alapján feltételezhető, hogy az sértené a másik tagállamban elítélt személy szabadságát és jogait. A tagállamok alternatív megoldásként kifejezetten előírták végrehajtási jogszabályukban, hogy a korábbi büntetőítéletnek összhangban kell állnia az emberi jogok európai egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 6. cikkének értelmében vett tisztességes eljáráshoz való joggal. (AT, DE, PL).

1.3. A kerethatározat fő elemei

Ez a kerethatározat arra irányul, hogy hasonló joghatást biztosítson a belföldi büntetőítéletek valamint a más tagállamokból származó büntetőítéletek számára. A kerethatározat 2. cikkének meghatározása szerint a büntetőítélet: „a valamely bűncselekményben való bűnösség megállapítására jogosult büntetőbíróság jogerős határozata.”

---

1 http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?CL=ENG&CM=1&NT=070. Ezen egyezményt az alábbi 11 uniós tagállam ratifikálta: AT, BE, BG, CY, DK, EE, LT, LV, NL, RO és ES.

2 A Tanács 2009. február 26-i 2009/315/IB kerethatározata a bűnügyi nyilvántartásból származó információk tagállamok közötti cseréjének megszervezéséről és azok tartalmáról: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:093:0023:0032:HU:PDF. A Tanács 2009. április 6-i 2009/316/IB határozata a 2009/315/IB kerethatározat 11. cikke alkalmazásában az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Információs Rendszer (ECRIS) létrehozásáról: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:093:0033:0048:HU:PDF.

A 3. cikk a kerethatározat alapvető fontosságú rendelkezése. E cikk a büntetőítéletek egyszerű megfeleltetésének elvére épül, és elvként szögezi le, hogy a külföldi büntetőítéletek hatályának meg kell egyeznie a nemzeti büntetőítéletekével („az egyenértékűség elve”), összhangban a nemzeti jogszabályokkal.

Ez azt jelenti, hogy a külföldi büntetőítéletet kötelező figyelembe venni, és a nemzeti jogszabályokkal összhangban végre kell hajtani (a tagállamoknak csupán olyan mértékben kötelező figyelembe venniük a külföldi büntetőítéletet, amilyen mértékben a nemzeti ítéletet figyelembe veszik).

A korábbi büntetőítéleteket a tárgyalás előtti szakasz, a tárgyalás, és a büntetőítélet végrehajtása során kell figyelembe venni (a 3. cikk (2) bekezdése). A korábbi büntetőítéletekre kellő figyelmet fordítani különösen az alábbiakkal kapcsolatban alkalmazandó eljárási szabályok tekintetében:

ideiglenes letartóztatás,

a bűncselekmény meghatározása;

a büntetés típusa és mértéke;

a határozat végrehajtása.

Amennyiben az új eljárásokat folytató tagállam figyelembe veszi a korábbi büntetőítéleteket, ez nem járhat a korábbi büntetőítéletek megváltoztatásával, visszavonásával vagy felülvizsgálatával. Ami az új büntetőeljárás folyamán történő büntetéskiszabást illeti, a kerethatározat kivételeket irányoz elő az általános szabály alól.

Amennyiben a bűncselekményt, amellyel kapcsolatban az új eljárás folyik, a korábbi büntetőítélet másik tagállam általi kiszabása vagy teljes végrehajtása előtt követték el, e kerethatározat nem járhat azzal, hogy a tagállamok kötelesek legyenek a büntetéskiszabásra vonatkozó nemzeti szabályaikat alkalmazni, ha a nemzeti szabályoknak a külföldi büntetőítéletekre való alkalmazása korlátozná a bírót a büntetéskiszabásban.

Ezenfelül a (8) és (9) preambulumbekezdés, amelyeket a kerethatározat 3. cikkének (5) bekezdésével összefüggésben kell értelmezni, némi iránymutatást nyújt ebben a vonatkozásban azáltal, hogy a büntetés mértékének arányosságát és az elkövető személyes körülményeit hangsúlyozza. Érdekes módon egyetlen tagállami végrehajtási intézkedés sem hivatkozik a (8) preambulumbekezdésre, amely előírja, hogy ha a valamely tagállamban zajló büntetőeljárás során egy másik tagállam korábbi büntetőítéletére vonatkozó információ áll rendelkezésre, lehetőség szerint el kell kerülni, hogy az érintett személy kedvezőtlenebb bánásmódban részesüljön annál, mintha a korábbi ítélet nemzeti ítélet lett volna.

A 3. cikk (1) és (2) bekezdése tárgyalja azokat a – például a büntető eljárásjogi törvényben előírt – általános büntetőjogi elveket és eljárásokat, amelyeket az új büntetőeljárások során figyelembe kell venni egy másik tagállamban hozott külföldi ítélet tekintetében. A 3. cikk (4) és (5) cikkének végrehajtását azoknak a nemzeti büntetőjogi elveknek és eljárásoknak a fényében kell értékelni, amelyek kifejezetten a büntetéskiszabásra vonatkoznak (pl. halmazati büntetések).

1.4. Az átültetés helyzete, és a végrehajtás elmulasztásának következményei

A Bizottság e jelentés elkészítésekor az alábbi 22 tagállamtól kapott értesítést a nemzeti átültető jogszabályokról: **AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HU, HR, IE, LU, LV, NL, PL, RO, SE, SI, SK** és **UK**.

Több mint 3 évvel az átültetési határidőt követően az alábbi 6 tagállam még mindig nem adott értesítést az ezen kerethatározatot átültető intézkedésekről: **BE, ES, IT, LT, MT** és **PT**.

4 tagállam arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy folyamatban van a megfelelő, nemzeti szintű átültető intézkedések kidolgozása (**BE, ES, LT, MT**). 2014 áprilisáig azonban e tagállamok egyike sem fogadta el az intézkedéseket, illetve nem értesítette a Bizottságot.

A kerethatározat átültetésének helyzetét bemutató táblázat megtalálható a mellékletben.

A tagállamoknak – az uniós vívmányok bármely más eleméhez hasonlóan – végre kell hajtaniuk a kerethatározatokat. A kerethatározatok jellegüknél fogva kötelezőek a tagállamokra nézve a megvalósítandó célokat illetően, ugyanakkor a végrehajtás formájának és módszerének megválasztását a nemzeti hatóságokra bízzák. A kerethatározatok nem rendelkeznek közvetlen hatállyal. Az Európai Unióról szóló szerződés korábbi VI. címe kapcsán elfogadott kerethatározatokkal kapcsolatban ugyanakkor be kell tartani az összhangban történő értelmezés elvét.

Bár az, hogy az egyik tagállam elmulasztja a végrehajtást, nincs közvetlen hatással a többi tagállamra, az igazságszolgáltatás érdekében változatlanul fontos, hogy az egyik tagállam bírósága figyelembe tudja venni a többi tagállam bíróságai által hozott jogerős büntető ítéleteket. Ezt a megközelítést segíti elő az ECRIS elnevezésű decentralizált információtechnológiai rendszer, amely biztosítja a tagállamok állampolgáraival szemben más tagállamokban hozott büntetőítéletekre vonatkozó információk hatékony áramlását. Az európai igazságszolgáltatási térségben fontos az egyenértékűség elvének helyes alkalmazása, valamint az, hogy főszabályként a külföldi büntetőítéletek joghatásai rendszeresen megegyezzenek a nemzeti büntetőítéletek joghatásaival.

2. A KERETHATÁROZAT TAGÁLLAMI VÉGREHAJTÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

2.1. A beérkezett átültető jogszabályok előzetes értékelése

E jelentés értékeli, hogy a tagállamok milyen mértékben tették meg az irányelvnek való megfeleléshez szükséges intézkedéseket. Ezen jogi aktus nemzeti büntetőjogba történő átültetésének értékelésénél a Bizottság különösen arra összpontosít, hogy megfelelően bevezették-e a 3. cikk szerinti kötelezettségeket, különösen az egyenértékűség elvét, továbbá hogy – a nemzeti jognak megfelelően – a nemzeti büntetőjogi rendszerekben biztosították-e a korábbi külföldi büntetőítéletek számára a korábbi büntetőítéletekhez fűződő hatályt.

A tagállamok általában véve nagyrészt hasonló megközelítést választottak a kerethatározat nemzeti jogszabályokba és a büntetőjogba történő átültetéséhez. A legtöbb tagállamnak csupán az e kérdést szabályozó jogszabályát kellett módosítani,

néhány tagállam viszont külön végrehajtási jogi aktusokat fogadott el átültető jogszabályként.

A kerethatározat végrehajtását akadályozza, hogy 6 tagállam még nem tett eleget az e kerethatározat szerinti kötelezettségének.

2.2. A kerethatározat kiválasztott alapvető rendelkezéseinek értékelése

2.2.1. A büntetőítélet fogalmának meghatározása

Nem mindegyik tagállam ültette át formálisan a „büntetőítélet” alábbi fogalmát: „a valamely bűncselekményben való bűnösség megállapítására jogosult büntetőbíróság jogerős határozata.” Több tagállam nem határozta meg kifejezetten, hogy e kerethatározat alkalmazásában mit tekint „büntetőítéletnek” (AT, BG, DK, EL, FR, IE, LU, LV, RO, SE, SI, SK és UK). E tagállamok azonban büntetőjoguk általános elveit és meghatározásait alkalmazzák. LV és RO például pusztán „visszaesést” említ, a korábbi büntetőítéltet kifejezett meghatározása helyett.

A korábbi „büntetőítélet” fogalmának pontatlan alkalmazása eltérésekhez vezethet e kerethatározat alkalmazási területe – vagyis a jogerős határozatok – tekintetében, és ennek megfelelően jogbizonytalanságot okozhat az érintett személyek számára. Ezenfelül a kerethatározat azon előírása, hogy kizárólag a jogerős határozatokat kell figyelembe venni, a gyanúsítottak és vádlottak számára a büntetőeljárásban az egész Unió területén garantált eljárásjogi biztosítékok fényében is értelmezendő. A kerethatározat – azáltal, hogy kizárólag a jogerős határozatokra korlátozza a hatályát – maradéktalanul tiszteletben tartja az ártatlanság vélelmét, amely a büntetőeljárásban biztosított alapvető eljárásjogi védelem központi eleme.

A finn és a brit jog a feltétel nélküli szabadságvesztés büntetést a közérdekű munka elrendelését, a pénzbüntetést, illetve az azzal egyenértékű szankciókat kifejezetten belefoglalja azon határozattípusok közé, amelyek esetében úgy tekintendő, hogy megfelelnek „azon feltételek(nek) (...) amelyek alapján (...) a korábbi büntetőítéleteket figyelembe veszik.”

DK, FI, HR, LU, LV, SE és SI nem szabott további követelményeket a korábbi büntetőítéletek figyelembevétele tekintetében. Ezekben a tagállamokban a bíróságok egyszerűen a saját államukban hozott büntetőítéletek súlyával egyenértékű súlyt biztosíthatnak a más tagállamokban hozott büntetőítéleteknek(a bírói mérlegelés elve). Ez a megközelítés „a kölcsönös elismerést támogatónak” tekinthető, mivel a többi tagállam jogerős büntetőítéletei és bűnügyi nyilvántartási rendszerei iránti szilárd bizalmat tükrözi.

2.2.2. A külföldi büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozó követelmények

A legtöbb tagállamban az illetékes hatóságoknak kettős büntethetőségi követelményt kell alkalmazniuk (végrehajtási jogszabályaik és intézkedéseik előírásainak megfelelően), amikor egyedi esetekben figyelembe veszik a korábbi büntetőítéleteket (AT, BG, CZ, CY, EL, FR, HU, NL, PL, RO, SK és UK). Ez azt jelenti, hogy a bíróságok kizárólag akkor vehetik figyelembe a korábbi büntetőítéletet, ha a szóban forgó büntetőítélet olyan bűncselekményen alapult, amelyet e tagállam joga is elismer és büntetendőnek nyilvánít.

A kerethatározat alapján indokolt a kettős büntethetőségi ellenőrzés alkalmazása, mivel a jogszabály pusztán az írja elő, hogy az államok a korábbi nemzeti

büntetőítéletekkel azonos mértékben „figyelembe veszik” a más tagállamban hozott büntetőítéletet, „és hogy azokhoz (...) megegyező hatály fűződik”. Tehát amennyiben egy korábbi büntetőítélet alapját képező egyes cselekmények nem büntetendők bizonyos tagállamokban, akkor nem lehetséges, hogy a bíróságok „megegyező hatályt” fűzzenek azokhoz, mivel ha tisztán belföldi ügyre vonatkoznának, egyáltalán nem lenne hatályuk.[3]

A magyar jogszabály szövege kismértékben eltérő: a külföldi bíróság határozata alapján kiszabott büntetések vagy abból származó intézkedések „nem lehetnek ellentétesek a magyar joggal”. A holland jog a „hasonló bűncselekmények” kifejezést alkalmazza. A holland jog előírása szerint hasonló bűncselekmény lehet a külföldi jog szerint azon bűncselekmény „amelynek tényállása esetleg eltérő megfogalmazásban szerepel, azonban azonos jogi érdek védelmére irányul, és így ugyanazon bűncselekmény-kategóriába tartozik, mint az a holland bűncselekmény, amelyre az ismételt elkövetésről szóló előírások vonatkoznak”. E megközelítéssel ellentétben egyes tagállamok (például Franciaország) jogi minősítésre épülő megközelítést választottak. A korábbi büntetőítéletekkel kapcsolatos kettős büntethetőség kérdésének értékelése során a tényállás minősítését a francia jog szerinti bűncselekményeknek megfelelően határozzák meg, a büntetések mértékét pedig a francia jog által előírt, megfelelő francia büntetéseknek megfelelően állapítják meg. A szlovák jog előírja a kettős büntethetőséget, vagy pedig azt, hogy más tagállamok bíróságainak büntetőügyekben hozott határozatai Szlovákiában kizárólag akkor hajthatók végre, illetve rendelkezhetnek megegyező hatállyal, ha ezt nemzetközi szerződés vagy okmány írja elő.

Egyes tagállamok a kettős büntethetőség követelménye mellett további feltételek teljesítését is előírták. Példaként említhető az a követelmény, miszerint a kettős büntethetőség mellett elegendő információnak kell rendelkezésre állnia a korábbi büntetőítélettel kapcsolatosan (CY, PL).[4] A lengyel jog úgy rendelkezik, hogy a korábbi büntetőítélet nem vehető figyelembe, ha büntetés elengedésére vonatkozó olyan intézkedés született az ügyben, amelynek hatálya megegyezik az amnesztiáéval vagy kegyelemével (PL).

Szlovákia hozzáfűzi, hogy a korábbi büntetőítéletek figyelembevételére akkor is lehetőség van, ha az állam olyan nemzetközi szerződés alapján köteles erre, amelynek részese. Írországban a terheltnek lehetősége van arra, hogy a (nem) belföldi büntetőítéletekkel való szembesítés során elismerje vagy tagadja az egyes korábbi büntetőítéleteket. Amennyiben a tárgyaláson „bármely célból” korábbi büntetőítéletekre támaszkodnak, akkor ezeket jogszerű bizonyítékokkal kell alátámasztani vagy a vádlottnak kifejezetten el kell ismernie létezésüket.

---

3 Lásd továbbá a kerethatározat (6) preambulumbekezdését.

4 A ciprusi jog meghatározza, hogy mi tekinthető „elegendő információnak”, például: annak a személynek a teljes neve, születési ideje és helye, akivel szemben a büntetőítéletet meghozták; a büntetőítélet kelte, a bíróság elnevezése és az az időpont, amikor a határozat jogerőre emelkedett; a büntetőítéletet megalapozó bűncselekményre vonatkozó információk, továbbá különösen a bűncselekmény elkövetésének időpontja, a bűncselekmény megnevezése vagy jogi meghatározása, valamint az alkalmazott jogi rendelkezésekre való hivatkozások; a büntetőítélet tartalmára vonatkozó információk, főként a bűncselekményekre, bármely további szankcióra, a biztosítási intézkedésekre és a büntetőítélet végrehajtását módosító későbbi határozatokra vonatkozó adatok.

Mielőtt Magyarország figyelembe venné a külföldi büntetőítéleteket, azokat kiterjedt elismerési eljárásnak veti alá. A külföldi büntetőítéletek figyelembevétele tekintetében beiktatott további követelményeknek arányosnak kell lenniük e kerethatározat célkitűzéseivel.

2.2.3. Megegyező hatály

A kerethatározat e vonatkozásának jogi összefüggéseit a kerethatározat fő elemeiről szóló 1.3. szakaszban tárgyaljuk. Legalábbis nem bizonyítható annak a szabálynak a betartása, hogy a korábbi külföldi büntetőítéletekhez a korábbi nemzeti büntetőítéletekével megegyező hatály fűződik, összhangban a nemzeti jogszabályokkal. 9 tagállam nem szolgáltatott bizonyító erejű információt e szabály betartása tekintetében. Az értesítésekből úgy látszik, hogy az alábbi 9 tagállam kizárólag az egyenértékűség elvére összpontosított (a 3. cikk (1) bekezdése), viszont nem szolgált további részletekkel arról, hogy milyen hatály fűződik a korábbi külföldi ítéletekhez, valamint hogy az eljárás mely szakaszában (tárgyalást megelőző szakasz, tárgyalás, végrehajtás) alkalmazandó ez a hatály nemzeti büntető igazságszolgáltatási rendszerükben (a 3. cikk (2) bekezdése): BG, CZ, EE, HU, FR, LU, PL, RO és SK.

A jogbiztonság elve és a kölcsönös bizalom erősítése érdekében minden tagállam, és különösen a terheltek számára elérhetővé kell tenni a nemzeti jogrendszerekre, valamint a korábbi büntetőítéletek következményeire vonatkozó információkat.

Ezen előzetes értékelés alapján a kerethatározat végrehajtásáról az alábbi 13 tagállam által tett értesítés foglalkozik az e kerethatározatban szereplő valamennyi fontos elemmel (pl. az egyenértékűség elve és a hatály): AT, CY, DE, DK, FI, EL, HR, IE, LV, NL, SE, SI és UK.

2.2.3.1. Tárgyalást megelőző szakasz

Egyes tagállamokban már a büntetőeljárások tárgyalást megelőző szakaszában figyelembe vehetik a korábbi büntetőítéleteket. Horvátországban a bűnügyi nyilvántartás és a bűncselekmények miatti büntetőítéletekre vonatkozó egyéb adatok tekinthetők a legfrissebb bizonyítéknak a bizonyításfelvételi eljárás lezárását követő, a terhelttel szembeni nyomozást megelőzően. A svéd jog kimondja, hogy a büntetett előélet jelentős szerepet játszik az ítélethozatalt megelőző nyomozás során hozott döntések tekintetében.

Görögország azt közölte, hogy a bírósági határozatot a büntetőeljárás valamennyi szakaszában (pl. a visszaesés meghatározása tekintetében is) figyelembe veszik, függetlenül attól, hogy görög vagy külföldi bíróság határozatáról van szó.

Egyes tagállamokban a korábbi büntetőítéletek hatással lehetnek az előzetes letartóztatásra vonatkozó döntésre: olyan tényezőnek tekinthetők, amely alapján a bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy elutasítsa az óvadékot, amennyiben a kérelmezőt súlyos bűncselekménnyel vádolják (IE), vagy az előzetes letartóztatás rendelhető el, ha a gyanúsítottat az utóbbi években elítélték (AT, EL, NL, SE).

További eshetőség, hogy a korábbi büntetőítéletet a lehetőség elvének keretében veszik figyelembe a büntetőeljárás folyamán.[5] (SE, SI)

A Bizottság úgy ítéli meg, hogy amennyiben a tagállamok az előzetes letartóztatásra vonatkozó döntés meghozatalakor tényezőként figyelembe veszik a korábbi büntetőítéleteket, akkor az előzetes letartóztatás elrendeléséről szóló, említett határozatban alkalmazott, a kerethatározat, illetve a nemzeti jog szerinti kritériumok közötti kapcsolatot kizárólag az Európa Tanács ajánlásai[6] és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata fényében kell értékelni. Az előzetes letartóztatás elrendeléséről szóló határozat indokait a kérdéses ügy tekintetében kell egyértelművé tenni, és nem alapulhat pusztán arra, hogy az adott személyt korábban elítélték.

2.2.3.2. Tárgyalási szakasz

Sok tagállamban figyelembe veszik a korábbi büntetőítéleteket a büntetés/szankció típusára, mértékére és terjedelmére vonatkozó határozatokban (AT, CY, DE, DK, HR, HU, IE, LV, NL, SE, SI és UK), például döntő szerepet játszik a vétkesség mértékére (HR), a büntetés céljára (HR), vagy a súlyosító körülményekre vonatkozó döntésben (DK, LV, UK).

Svédországban a korábbi jogi eljárás kizárja próbára bocsátás alkalmazását. A dán és a svéd jog figyelembe veszi, hogy egy korábbi büntetőítélet súlyosító körülményként való értékeléséhez az is szükséges, hogy az a bűncselekmény, amely miatt a büntetőítéletet meghozták, releváns legyen az éppen elbírálás alatt lévő bűncselekmény szempontjából. A szlovén nemzeti jogszabály kimondja, hogy a büntetés súlyának vizsgálatakor a bíróságnak elsősorban azt kell mérlegelnie, hogy a korábbi és az új bűncselekmény ugyanolyan típusú volt-e, és mindkét bűncselekményt azonos indítékból követték-e el, továbbá hogy mennyi idő telt el a korábbi büntetés letöltése, elengedése vagy elévülése óta.

A tagállamok némely esetben figyelembe veszik, hogy mennyi idő telt el a korábbi büntetés letöltése, elengedése vagy elévülése óta (DK, NL, SE, SI). Előfordulhat továbbá, hogy a korábbi büntetőítéleteket abban az esetben veszik figyelembe, ha a bíróságok olyan végzést bocsátanak ki, amely a vádlott jelenlétének biztosítására vagy az ismételt elkövetés kockázatának kiküszöbölésére irányul, különösen a szabadságelvonást vagy a vádlott jelenlétét biztosító alternatív intézkedéseket elrendelő határozatokban (SI).

További lehetőség, hogy a korábbi büntetőítélet befolyásolja a bűncselekménynek a büntetőtörvénykönyv szerinti jogi minősítését (HU, NL, UK), például a bűncselekmény súlyának értékelésekor (UK).

---

5 Ezen elv szerint az ügyész mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy egy adott ügyben elrendeli-e a nyomozást vagy megszünteti az eljárást.

6 Lásd az Európa Tanács (65) 11 állásfoglalása (a miniszterhelyettesek 1965. április 9-én fogadták el): https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=582145&SecMode=1&DocId=626216&Usage=2.

2.2.3.3. A büntetőítélet végrehajtásának szakasza

Egyes tagállamokban a korábbi büntetőítéleteket figyelembe veszik a büntetés végrehajtása során (DE, HR, NL és SE). Például előfordulhat, hogy a korábbi büntetőítéleteket figyelembe veszik a próbára bocsátás (DE, SE), illetve a feltételes szabadlábra bocsátás (DE) elrendelésére vonatkozó döntés meghozatala során, vagy a büntetés felfüggesztésekor, illetve a szabadságelvonással járó intézkedés visszavonásakor (AT, DE). Egyes országokban a bíróságoknak is figyelembe kell venniük a korábbi büntetőítéleteket annak eldöntésekor, hogy kiemelt biztonsági egységben (SE) vagy többszörös visszaesők számára kialakított létesítményben (NL) helyezik-e el az elítélt személyt. Gyakran közlik, hogy a bíróság visszavonja a büntetés vagy a szabadságelvonással járó intézkedés felfüggesztését, ha az érintett személy a felfüggesztés ideje alatt bűncselekményt követ el (DE, SE). Svédország az életfogytiglani szabadságvesztés határozott idejű szabadságvesztéssé való átalakítására vonatkozó döntéskor is figyelembe veszi a korábbi büntetőítéleteket.

2.2.4. Elegendő adat beszerzése korábbi büntetőítéletekre vonatkozóan

Egyes tagállamok a nemzeti bűnügyi nyilvántartásuk szervezetére vonatkozó hazai jogi aktusokról vagy belső szabályokról is tájékoztatták a Bizottságot (EE, HU és LV).

Mindössze 2 tagállam (EE, IE) tett említést a bűnügyi nyilvántartásokból származó információk cseréjéről (ECRIS). Ez főként annak tudható be, hogy a kerethatározat elfogadásakor az ECRIS-rendszer még nem állt fel. A tagállamok 2012 áprilisában kezdték meg az ECRIS használatát, és jelenleg 25 tagállam központi hatóságai alkalmazzák az ECRIS-t a bűnügyi nyilvántartásból származó információk cseréjére. Az ECRIS támogatást nyújt e kerethatározat helyes elfogadásáról. Jelenleg még nem minden központi hatóság kapcsolódik össze.

3. KÖVETKEZTETÉS

- E kerethatározat lefekteti azt az irányadó elvet, miszerint a külföldi és hazai büntetőítéletek egyenértékűek az új büntetőeljárások folyamán. A jogszabály megerősíti azt az elvet, amely szerint a tagállamok kötelesek a nemzeti jogszabályokkal összhangban saját bíróságaik által hozott büntetőítéletekkel megegyező hatályt fűzni a más tagállamokban hozott büntetőítéletekhez, függetlenül attól, hogy a nemzeti jog azokat a hatályokat eljárásjogi, anyagi jogi, vagy ténykérdésnek tekinti-e. A kerethatározat (5) preambulumbekezdése kimondja, hogy „e kerethatározatnak azonban nem célja a nemzeti jogszabályok által a korábbi büntetőítéletekre vonatkozóan meghatározott következmények harmonizálása, és a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéletek figyelembevételére vonatkozó kötelezettség csak a korábbi nemzeti büntetőítéletek nemzeti jog szerinti figyelembevételének mértékéig él.”

  A kerethatározat jelentős többletértéket képvisel az európai igazságszolgáltatási térségen belüli büntetőjogi rendszerek és bírósági határozatok iránti kölcsönös bizalom előmozdítása tekintetében, mivel ösztönzi

olyan igazságügyi kultúra kialakulását, amelyben főszabály szerint figyelembe kell venni a más tagállamokban hozott korábbi büntetőítéleteket.

- Bár elismerjük annak a 22 tagállamnak az erőfeszítéseit, amelyek mostanáig átültették ezt az irányelvet, a kerethatározat betűjével és szellemével való összhang mértéke jelentős eltéréseket mutat. Az alábbi 13 tagállamtól kapott nemzeti végrehajtási rendelkezések általában véve kielégítőnek látszanak: AT, CY, DE, DK, EL, FI, HR, IE, LV, NL, SE, SI és UK.
- A többi 9, a Bizottságot értesítő tagállam nem szolgáltatott meggyőző információkat arra vonatkozóan, hogy átültették volna nemzeti büntető jogrendszerükbe a korábbi büntetőítéletekhez fűződő joghatást. E kérdésben nem értékelhető az említett tagállamok megfelelőségi szintje.
- A kerethatározat átültetésének elmulasztása, illetve részleges és hiányos átültetése akadályozza az európai igazságszolgáltatási térség hatékony működését. Ezenfelül sértheti az uniós polgárok jogszerű elvárásait, ugyanis az utóbbiak nem élvezhetik az előnyeit ennek az eszköznek, amely a bűnelkövetők bűnismétlésének csökkentésére irányul.
- A késedelmes átültetés azért is sajnálatos, mivel a kerethatározat elősegítheti a hatékony büntető igazságszolgáltatást azáltal, hogy jogi eszközöket hoz létre az elkövető bűnügyi múltjának értékelésére, és ennek révén védelmet nyújt az áldozatoknak.
- A Bizottság továbbra is szorosan nyomon követi, hogy a tagállamok eleget tesznek-e a kerethatározat valamennyi követelményének. A Bizottság elsősorban azt vizsgálja, hogy a tagállamok megfelelően alkalmazzák-e az egyenértékűség elvét, továbbá hogy a tagállamok büntető igazságszolgáltatási rendszereiben a külföldi büntetőítéletek hatálya főszabály szerint megegyezik-e a belföldi büntetőítéletek hatályával.
- A tagállamoknak feltétlenül figyelembe kell venniük ezt a jelentést, és minden további információt a Bizottság rendelkezésére kell bocsátaniuk, eleget téve a Szerződés szerinti kötelezettségeiknek. A Bizottság ezenfelül arra ösztönzi azokat a tagállamokat, amelyek jelezték, hogy vonatkozó jogszabályokat készítenek elő, hogy a lehető leghamarabb iktassák törvénybe ezeket a tagállami intézkedéseket, és adjanak értesítést azokról. A Bizottság sürgeti azokat a tagállamokat, amelyek ezt még nem tették meg, hogy tegyenek gyors intézkedéseket a kerethatározat lehető legteljesebb mértékű végrehajtása érdekében. Azokat a tagállamokat pedig, amelyek helytelenül ültették át a jogszabályt, felkéri, hogy vizsgálják felül a nemzeti átültető jogszabályokat, és azokat hangolják össze a kerethatározat rendelkezéseivel.